

Gebed om ontferming

Op de morgen van deze dag

Vatten wij moed

Om op weg te gaan naar dit huis.

Soms weten we niet eens wat ons daartoe aanvuurt,

Een oude gewoonte? Zicht op ontmoeting met een geestverwant?

Een verlangen? Of een geheel nieuwe stap in ons leven?

Moge onze aanwezigheid hier ons brengen waar we naar op zoek zijn,

Een glimp van die kant van het bestaan die snel onderbelicht blijft.

Die andere kant, de binnenkant, de kwetsbare kant.

Want daarmee kunnen we tevoorschijn komen, als we hier zijn, oog in oog met U, O Heer,

-zo bidden wij u-

Op de morgen van deze dag

Staan wij stil bij de plaats die wij inruimen in ons leven

Voor een ander.

Gelukkig valt het niet op ons gezicht te lezen,

Dat wij dikwijls genoeg hebben aan onszelf,

Te vol zijn met eigen gedachten en eigen onrust,

Zodat langs ons heen gaat wat de ander vertelt.

Moge het hier gebeuren dat wij herontdekken

Dat juist de ander die ons tegemoet komt en 't met ons uithoudt

degene is die ons aanvult, ons vervult,

Ons herinnert dat wij voorbestemd zijn

Mens te zijn onder mensen

-zo bidden wij U-

Op de morgen van deze dag

Waarop de kerken de deuren wijd openzetten naar buiten

Om woorden van vrede, liefde, eensgezindheid te laten klinken

Naar allen in de wereld

Merken wij ook hoe moeilijk het is ertussen te komen in een samenleving

bezig met andere zaken, met hebben in plaats van met zijn.

Merken wij hoe verschillend het tempo hier is vergeleken met hierbuiten,

En het verhaal van hier binnen eerder vragen oproept dan antwoorden geeft,

tijd vraagt die er vaak niet is.

Daarom bidden wij om vertrouwen in bewezen waarden,

Om geduld om in gesprek te blijven met elkaar, on speaking terms,

Zo bidden wij U-

Preek over Genesis, 2, 18-22 en Handelingen 2, 1-13

Het nieuwe boek van de filosofe Désanne van Brederode, gemeente, draagt de titel: Hoe het vuur te redden. Terwijl de wereld om ons heen gevaarlijk opwarmt, schrijft ze, voltrekt zich nog een ramp, namelijk van binnen, bij de mensen. Zij noemt dat de ijstijd van de ziel. Want er is iets goed mis met het vuur in ons, met wat ons zou kunnen en zou moeten aanvuren. Ja, zegt Désanne dan, er flitst wel genoeg om ons heen, er beweegt vanalles in een razend tempo in onze levens: reclames, gillende oproepen van de media, met constant dat gevoel dat we achterlopen of de boot dreigen te missen, en nooit voldoende op de hoogte zijn van het nu. Maar dat alles is, zegt de filosofe, koud vuur. Het lijdt af en dooft wat ons juist ten diepste beweegt, wat van binnen leeft, de stem van onze gevoelens, onze geestdrift. We verpakken de pijn en het verdriet, het ongemak en het onvermogen, onder invloed van vlammen zonder warmte, van een wereld die glittert en glad is. En de mens doet z'n best staande te blijven, maar als je goed luistert dan hoor je het velen om je heen zeggen: alles gaat langs me heen. Van meer dan 1 miljoen mensen kun je zeggen dat ze burnt-out zijn; er is iets mis met het vuur in ons. Aldus de schrijfster.

Mogelijk herkent u er wel iets van, bij uzelf of zelfs bij de jonge mensen om u heen, om op enig moment in het bestaan, niet meer mee te kunnen, opgebrand te raken, vol twijfel aan jezelf, aan hoe vaardig je bent.

In het tweede boek dat aan de evangelist Lukas wordt toegeschreven, Handelingen, in een verhaal dat we alleen bij hem tegenkomen, bevinden de leerlingen van Jezus zich op de 50e dag na Pasen. Hoe is het gesteld met hun vuur? Ze hadden sinds het begin van zijn rondgaan alles met Jezus gedeeld, waren één met hem, vol van hem, van zijn boodschap. Ze hadden hun best gedaan om hem bij te benen, te snappen wat zijn komst onder de mensen hen en de wereld te zeggen had. Maar nu ze hem hebben zien sterven en het Pasen is geworden, lijkt het of dat verhaal van Jezus hen boven het hoofd is gegroeid. Ze kunnen er niet bij. Gemeente, u kunt misschien dat schilderij van Caravaggio voor de geest halen waarop we die ene leerling, Thomas genaamd, met opengesperde ogen zien prikken in de wond in de zijde van Jezus. 'Alleen als ik mijn hand in zijn zij kan leggen, zal ik het geloven,' lezen wij in het Ev van Johannes. En we zien Jezus zijn mantel opzij doen en de vinger van Thomas in de wond toelaten.

Toch leek er afstand te zijn ontstaan, na Pasen, tussen de apostelen en de andere volgelingen enerzijds en Jezus anderzijds. Dit schilderij lijkt een illustratie van de toestand waarin de leerlingen zich bevonden: Jezus was hen, voor hun gevoel, ver vooruit. Hij begreep hoe de weg van de mens verloopt en leek zelfs te weten hoe zijn vrienden zouden gaan reageren. Zei hij immers niet, tijdens hun laatste maaltijd over het verraad van Judas: 'Die de hand met mij indoopt in de schotel, die zal mij verraden.' En zei Jezus niet tegen Petrus: 'jij zal mij voor de haan gekraaid heeft driemaal hebben verloochend'.

De mensenkennis van Jezus zullen zij nooit evenaren. Zijn zij wel de aangewezen personen om voortaan van hem te getuigen? Mogelijk komt daarom hun vreugde bij het weerzien van Jezus na Pasen op ons over als ingehouden liefde, alsof de match niet helemaal van twee kanten kwam met deze mensenzoon, met dit raadsel, deze zo andere geest. Wat het ook is, het houdt hen voorlopig in de, zo staat er een hoofdstuk eerder, in de bovenkamer van het huis.

En dan komt die 50^e dag. Een geluid uit de hemel als van een hevige windvlaag klonk, er verscheen aan hen een soort vlammen. Het huis was te klein geworden, er begon een andere wind te waaien in hun levens. Ze merkten dat aan het vuur dat in hen terúg was. En ze begonnen te spreken in vreemde talen, hun door de geest ingegeven: eindelijk gaat iets nieuws gebeuren waar zij zich volop bij betrokken weten. Pasen had hun anders-zijn met Jezus zo uitvergroot, hun onvolmaaktheid en onhandigheid. Nu krijgen ze tal van woorden als nieuw gereedschap. Geen mens, geen volk lijkt meer onbereikbaar voor hen. Niet iedereen vertrouwt hen meteen, maar zij voelen zich vaardig voor deze taak.

De wind is op hen neergedaald, en dat is hetzelfde woord in het hebreuws als geest. Zij zullen nu de wereld in moeten om het verhaal van Jezus van Nazareth en de grote daden van God door te vertellen en te belichamen. Met alle risico's die de confrontatie met de wereld kan opleveren voor hun veiligheid, en voor de intensiteit van het vuur. Maar de Geest van God stroomt vanaf nu de wereld in. Zo was het al eens gezegd, lang geleden, in een ouder verhaal, in deze belofte van de God van Israel aan Abram: 'in jou, door jouw geloof, door het vertrouwen dat jij durft te stellen in mij', zegt God tegen hem, 'zullen alle geslachten van de aardbodem gezegend worden.' En dat laat Lukas in dit verhaal uitkomen: wie er ook maar zijn in Jeruzalem en welke taal ze ook machtig zijn, ze zullen bereikt kunnen worden en de boodschap kunnen verstaan die hen gebracht wordt.

Het vuur was in de leerlingen opgelaaid, hun schat aan ervaringen met Jezus krijgt een vervolg met dit optreden. Net alsof ze alsnog volmondig 'ja' terugzeggen tegen de man die op hun pad kwam en hen ooit geroepen had zijn getuigen te zijn.

Gemeente, Lukas stoelt zijn verhaal op voor joodse luisteraars vertrouwde beelden. Want die geest waar we van horen in Handelingen zweefde al over de wateren in het eerste verhaal over de schepping in de bijbel. Die geest zweefde, maar dat betekent net zo goed broeden: de geest broedde, en was als een zacht suizende aanwezigheid. En als we dat beeld van de broedende geest in een tekst tegenkomen is dat een signaal dat er beweging op gang komt en iets nieuws gaat beginnen. In Genesis krijgt de geest vat op wat er was aan het begin, de watermassa wordt van het land gescheiden en het donker van het licht. Even later, lezen we in het tweede scheppingsverhaal, de tekst van vanmorgen, dat God zijn geesteskind op de voet volgt in de hof van Eden. En hem in alles ter zijde staat, deze eerste zoon, eerste mens, Adam. God leert hem over de natuur om hem heen, behoedt de mens voor verkeerde keuzes, laat hem een reeks andere schepselen namen geven, leren kennen, en de betekenis die ze voor hem kunnen hebben aftasten. Maar de helper die wel bij hem paste, zijn maatje, moest op maat gemaakt worden. Toen had de mens zijn evenknie, zijn match, zijn wederhelft gevonden.

'Eindelijk één gelijk aan mij,' roept Adam uit. In die twee-eenheid is de mens voltooid, die er eerst nog maar halfbakken was. Met deze bruid durft Adam het aan. Dankzij de geest van god die altijd met hem mee broedt.

Gemeente, nog even terug naar de leerlingen in Jeruzalem. Want met de geest die over hén gekomen is en gesterkt door het vermogen om zich uit te drukken in alle talen, te kunnen spreken tot allen, verbindt de kring van volgelingen zich met Jezus. Ze hadden de pauze in de bovenkamer van het huis nodig gehad, 7x7 dagen, maar nu is het vuur in hen terug. En ze komen naar buiten, niet om te praten over zichzelf, maar vol van geestdrift over de grote

daden van God. Het handelen der apostelen dat nu gaat komen is hun 'ja' woord tegen de weg van Jezus.

Ten slotte nog dit. Hoe het vuur te redden: Désanne van Brederode pleit voor vertraging, voor leven in je eigen tempo, voor pauzes inlassen. Leren luisteren naar wat ons van binnen beweegt, naar waar het vuur brandt. Daar diep in ons, waar het gaat over vreugde en pijn, over verwondering en gemis, over gevoelens die ons tot mens maken. Door die te leven wordt vervlakking weer verdieping. En zo redden we het vuur.

En misschien kunnen ontmoetingen in een kerk hierbij iets betekenen, rondom geloven in deze tijd. Iemand zei: 'hier voel ik mij veilig, niet beoordeeld of gedwongen voor een kant te kiezen, hier mag ik het niet weten, en vind ik soms toch een antwoord.'

Een pauze in een gebedshuis, een plaats van jou, een plek in jou, voor we met wat we gevonden hebben, de wereld durven ingaan.

Gemeente, nog één keer oude woorden, oud en traag, uit de 12e eeuw, van Bernard van Clairvaux, die zeggen het zo:

Kom, Heilige Geest,
Spreek altijd tot mijn hart.
En als Gij toch zwijgt,
Laat dan uw zwijgen tot mij spreken.
Want zonder u loop ik gevaar
Mijn eigen inzicht te volgen
En het te verwarren met wat Gij mij leren wilt.

Amen.

Bronnen:
Willem Barnard, Tot in Athene
Willem Barnard, Lieve gemeente
Carel ter Linden, Bijbelse miniaturen

Voorbeden

Grote God
Wij danken u voor uw geest
Die ons bijstaat wanneer wij erop broeden hoe ons leven te leiden
Hoe onze woorden te kiezen
Waar het veilig is om ons bij aan te sluiten.
Wij danken u
Voor uw onvoorwaardelijk ja-woord in onze richting
Het geduld waarmee gij op ons wacht
Tot wij de stap durven zetten
Om toe te geven dat het leven niet begint én eindigt bij onszelf alleen.

Wij danken u voor mensen die bereid zijn om
Geen genoeg te nemen met een vlug antwoord
een snelle redding
een vlotte verlossing,
maar dieper zoeken dan aan de oppervlakte alleen.
En bereid zijn te leven met hier en daar een vraagteken
En zelfs hun heil willen leggen in uw handen.

Wij bidden voor allen die waar ook op deze aarde
Leven in duisternis, zonder zicht op enige verlichting van hun zorgen
Voor allen die lijden onder de gevolgen van oorlog en conflict;
Dat zij iets mogen merken van uw trouw.
Van de verhouding die u bent aangegaan met deze wereld.

Wij bidden om vrijheid voor taal, geloof en ras, in onze stad, in ons land.

Wij vragen uw steun voor allen die over ons werden aangesteld
En wij noemen de naam van Elly de Lint
Wij vragen om uw steun voor diegenen die afscheid hebben moeten nemen van
Georgette Bijlmer
Wees gij met ieder van ons, nu wij aan u opdragen wat ons van binnen beweegt
.....